

El Bon Pastor

Revista per a preveres

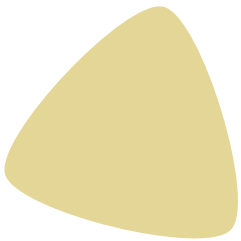
Núm. **69**
Setembre de 2015
Any VI

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa **2100-0272-33-0101212882**.
Moltes gràcies

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Presentes com el llevat	7
El carrer de «Mossèn Pau» NORBERT MIRACLE	
Un sol cor i una sola ànima	10
Bots nous JAUME AYMAR	
Anunciar la Paraula	12
Meditacions sobre l'espiritualitat bíblica del prevere ANTONI POU	
Deixebles de l'Evangelí	14
La mort, una reflexió d'Ambrós de Milà (I) JOAN TORRA	
Al servei de l'altar	16
La celebració de la Creació RAFEL SERRA	
Reclinats sobre el pit del Senyor	21
El sacerdocí de Crist configura el nostre sacerdocí BARTOMEU VILLALONGA	
Rentar els peus	23
Tot fent possible <i>Cracòvia 2016</i> PEDRO RIVERO SAN JOSÉ	
Un bisbe ens parla	25
L'Església, servidora dels pobres (I) + ENRIC BENAVENT	
Hem vist, hem llegit	29
<i>La pastoral de les grans ciutats</i> JOAN PLANELLAS	

E «Era foraster, i em vau acollir» (Mateu 25,35). Aquesta és una de les sis paraules que Jesús, el rei de l'univers, adreça als qui estan aplegats a la seva dreta. És l'hora de l'anomenat «judici final», el gran esdeveniment que tanca la història humana i l'obre a una dimensió de novetat i d'eternitat. És la Pasqua eterna, celebrada en la Jerusalem definitiva, l'hora de les noces de l'Anyell. En aquell moment de trànsit entre el món present i el món futur, s'escolten les paraules del qui ha rebut tota autoritat al cel i a la terra i que, per tant, discerneix amb ple coneixement de causa. Jesús, crucificat i ressuscitat, parla a gent de «tots els pobles» (v. 32), en grec *panta ta ethnê*, és a dir, gent de totes les ètnies del món i, en conseqüència, de totes les religions. Els cristians, aquell «poble» (*ethnos*) que, segons Mateu 21,43, ha de donar fruits propis del Regne, també hi és. La seva presència és del tot especial, ja que és un poble que coneix el Rei que parla, més encara, que el reconeix com a Senyor i Salvador. Ara bé, aquest poble queda integrat dins els altres pobles, com un de més, ja que el criteri del Rei no és la pertinença a un poble determinat sinó allò que cada persona haurà fet amb relació als que ell anomena «els germans meus més petits» (Mateu 25,40).

La capacitat de ser misericordiós és, doncs, l'agulla de la balança del Rei i Senyor que aplega tots els pobles de la terra quan la història es clou. I, alhora, és l'agulla de la balança que sospesa i interpel·la cada deixeble de Crist en el temps present, en l'ara i en l'aquí. L'expressió «judici final» és de caire escatològic i, per tant, s'aplica al futur i al present, ja que el terme «final» significa «definitiu», «decisiu». Cada dia som jutjats, perquè cada dia la salvació que hem rebut es verifica en les nostres vides. El text de Mateu 25,31-46 es refereix, doncs, al dia a dia, ja que és ara i aquí que Jesús s'identifica amb els més petits, amb aquells que són forasters i han de ser acollits. Ell afirma: «a mi m'ho fèieu» (v. 40). Seria fàcil reescriure les paraules de Jesús i passar-les al temps present. Aplicant-les al cas dels forasters, que ara ens ocupa, és com si Jesús digués: «Cada vegada que acolliu un foraster, m'acolliu a mi mateix».

Però tornem al grec. El terme «foraster» és la traducció de *xenos*, és a dir, «estranger», «foraster» –d'aquí el substantiu «xenofòbia» ('odi a l'estranger'). La traducció «foraster» pretén incloure tant els qui són d'un altre país (els estrangers) com els qui, essent del propi país, poden ser equiparats als estrangers (els forasters, 'gent de fora'). En això, l'Evangeli és taxatiu: cap ombra de xenofòbia no pot entelar les paraules i els fets dels qui el segueixen, sobretot si aquests són pastors del poble de Déu. Ben al contrari, si acollir un estranger és acollir Jesús, llavors té un valor semblant posar-se a pregar davant el Santíssim i atendre un foraster / estranger a la porta de l'església. I és que, com li agrada de recordar al papa Fran-

cesc, «la carn de Crist són els pobres». En aquest punt ens hem de fer violència. Els estrangers poden ser incòmodes, exigents, insistents, fins i tot malcarats i aprofitats. Podem, doncs, jutjar-los amb una punta d'indignació (fins i tot justificada), o bé podem mirar-los com el samarità va mirar l'home ferit a la vora del camí, del qual desconeixia la identitat: era ben bé un «foraster», aquell home! Dit d'una altra manera, podem deixar-nos endur per aquells sentiments que, de manera espontània, ens porten a jutjar i condemnar l'altre, o bé podem deixar-nos atraure pels sentiments de Crist Jesús, els quals fonamenten l'Evangelí de la misericòrdia.

Aquest és, també, el dilema, avui, a Europa: aixecar filats amb punxes a les fronteres dels estats o bé donar visats per raons humanitàries, que permetin el pas cap als països o territoris que tinguin preparat l'acolliment dels qui ho han perdut tot. Les imatges d'aquests dies sacsegen l'ànima d'Europa. Les llargues files de persones, la majoria joves –els vells, s'han hagut de quedar a casa–, amb nadons i infants petits als braços, que fugen de la guerra i del mal viure, recorden l'exili esgarriat de l'any 1939 a casa nostra. També el recorden les corrues de soldats alemanys presoners, caminant per la neu i deportats a Sibèria l'any 1945. La tràgica història de les barcases-taüt al Mediterrani o dels camions-taüt trobats a Àustria, fan pensar en els búnkers de càstig dels *lager* nazi, on les persones morien consumides per la fam –així va morir sant Maximilià Kolbe, en la cel·la 18 d'Auschwitz. Nosaltres, ciutadans d'aquesta Europa del 2015, que coneixem els fets, no podem mirar-nos-els com qui es mira un documental que narri històries d'altres temps. La consciència europea, empeltada de cristianisme, ha de reaccionar. No s'hi valen excuses, de l'ordre que siguin. L'emergència humanitària és tan greu que l'egoisme dels estats esdevé una agressió a la humanitat.

Els qui se'n van de casa seva, no ho fan perquè sí. Els qui abandonen Síria, Afganistan, Palestina o Somàlia deixen enrere països destrossats per la guerra i/o el terrorisme. Els qui fugen d'Eritrea s'escapen d'un país tenallat per un règim que persegueix els propis ciutadans. Els països del voltant han fet el que han pogut: Líban, per exemple, l'últim país de la regió on no hi ha una guerra oberta i on les religions conviuen, ha acollit un milió de refugiats (sobre una població d'uns quatre milions i mig de persones). Mentrestant, els països d'Europa discutien les «quotes» de refugiats (40.000 persones), com qui debat sobre mercaderies perilloses. L'ànima d'Europa no pot quedar hipotecada i, a la llarga, desfigurada per fets com aquests. L'humanisme és un dels signes de la identitat europea que ha arribat al món sencer, i ara Europa sembla perdre, amb una xenofòbia explícita o implícita, allò que l'ha feta gran i que prové de la seva arrel cristiana: la cura de l'altre.

El compromís de tots i cadascú va més enllà dels límits de les pròpies comunitats. La responsabilitat dels pastors del poble de Déu i de tots els cristians passa per l'anunci i la posada en pràctica de l'Evangelí de Jesús *sine glossa*, és a dir, en el seu estat pur i primigeni. Les consideracions geopolítiques ens ajuden a entendre la situació i hem de conèixer-les, però el discurs cristià es fonamenta sobre la Paraula de Déu –som homes de la Paraula!–, i

l'Evangelí parla ben clar. En aquest sentit, reconstituir l'ànima d'Europa és una tasca necessària, i una de les maneres de fer-ho és deturar amb la força de la Paraula una xenofòbia – sovint, latent, no formulada com a tal – que és contrària a l'Evangelí de Jesús. El Senyor ens diu: «Era foraster, i em vau acollir». Aquest és el nostre principi, el nostre punt de partença. Cada deixeble de Jesús ha de treballar, a tots els nivells, a favor d'aquest Evangelí de l'acolliment generós, i preparar d'aquesta manera el proper Any Sant de la Misericòrdia.

ARMAND PUIG I TÀRRECH.

degà de la Facultat de Teologia de Catalunya (Barcelona)

El carrer de «Mossèn Pau»

Aquest estiu *La Vanguardia* ha publicat un estudi realitzat per l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya sobre els noms més comuns als carrers i places de Catalunya.

Entre els 10 noms de persones més freqüents trobem dos preveres, tots dos del bisbat de Vic: **Jacint Verdaguer**, en el número 2, que dona nom a 396 carrers i **Jaume Balmes**, en el número 7, que dona nom a 225 carrers. Entre aquests 10 primers noms figuren grans laics catòlics indiscutibles en el camp de l'art i la literatura com **Antoni Gaudí** i **Joan Maragall**, tots quatre a cavall dels segles XIX i XX, exemples d'una «historia d'aquesta terra catalana que, sobretot des de finals del segle XIX, va donar una plèiade de sants i de fundadors, de màrtirs i de poetes cristians. Història de santedat, de creació artística i poètica, nascudes de la fe» (paraules de Benet XVI a la Sagrada Família de Barcelona).

Els noms relacionats amb el cristianisme són nombrosos. Així, la **Creu** i altres noms derivats de la Creu tenen 395 carrers dedicats. D'entre els sants, **Sant Antoni** (abat i de Pàdua) és el nom més comú, amb 338 carrers o places, seguit de **Sant Jordi** i **Sant Joan** amb 329 cadascun. Són també destacables **Sant Pere** (306) i **Sant Josep** (262). **Santa Maria** dona nom a 127 carrers i **la Verge** a 20. La primera advocació concreta de la Mare de Déu és la **Mare de Déu de Montserrat**, que dona nom a 221 vies urbanes, a les quals caldria sumar alguns dels 238 carrers **Montserrat**, i la segueix la **Mare de Déu de Núria** (121) i la **Mare de Déu del Carme** (113).

La plaça o el carrer de l'**Església** és present en 927 denominacions, esdevenint la tercera referència en números absoluts, només superada per **Major** (segon) i **Can / Cal...** (primer). **Rectoria** (60), **ermita** (46), **abadia** (38), **monestir** (26), **convent** (26)... són altres noms de lloc cristià molt freqüents en el nomenclàtor dels pobles catalans.

Hi ha 149 carrers o places que comencen amb el nom «**Bisbe...**» als quals s'haurien d'afegir els qui en el nomenclàtor només hi apareix el nom i cognoms sense la referència a la seva condició episcopal. El cardenal amb més carrers o places és **Vidal i Barraquer**, arquebisbe de Tarragona (39). Pel que fa als abats, tot i que fou bisbe de Vic, hi ha 38 carrers dedicats a Oliba referint-se a ell com l'**Abat Oliba**. **Aureli M. Escarré** és l'abat amb més carrers dedicats (51).

Em sembla molt significatiu que 451 carrers (en el vuitè lloc del rànquing absolut) comencin amb el nom «**Mossèn...**», que segurament són molts més, ja que en alguns dels nomenclàtors locals se'ls posa només amb el nom i cognoms. Un exemple: a la ciutat de Tarragona hi ha dotze carrers dedicats a preveres diocesans, dels quals només cinc porten el qualificatiu de mossèn.

Concretament, a la ciutat de Tarragona, a més dels carrers dedicats a molts dels seus cardenals i arquebisbes, hi ha set canonges, dos rectors de parròquies de la ciutat i tres il·lustres preveres diocesans, tots del segle XX, que tenen assignat un carrer o plaça. La major part d'ells destacaren com a historiadors, músics, arqueòlegs, poetes i emprenedors d'obres socials. També cinc religiosos del mateix període històric (un cistercenc, un jesuïta, dos franciscans i un germà de la Salle), historiadors, literats i pedagogs.

En primer lloc, aquest senzill estudi ens aporta una dada més per a remarcar la realitat de les arrels cristianes de Catalunya. L'església parroquial és el punt de referència més significatiu dels nostres pobles; i el seu campanar, que cal preservar de qualsevol tipus d'utilització aliena a la seva significació religiosa, quasi sempre és l'element més visible i identificatiu de la silueta del poble, com en diuen ara del seu *skyline*. Una dada que val la pena recordar a l'hora de construir noves esglésies.

En segon lloc, la importància del santoral cristià. Els sants donen nom no només a una munició de pobles del nostre país, sinó també a una multitud de carrers. Tots els apòstols hi figuren, amb **Sant Pere** al capdavant; sants de l'Edat Antiga com **Sant Sebastià** (170); de l'Edat Mitjana, **Sant Isidre** (171) i **Sant Roc** (147); o l'Edat Moderna, **Santa Teresa** (53); però també els més recents com **Sant Antoni Maria Claret** (81), **Sant Joan XXIII** (78), o el venerable **Josep Torras i Bages** (56).

Els sants d'origen català més anomenats per aquest ordre són el **Beat Ramon Llull** (117), **Sant Ramon** (85), **Sant Antoni M. Claret** (81), i entre les santes, **Santa Eulàlia** (55) és la santa catalana amb més carrers.

En tercer lloc, molts mossens del segle XX han estat honorats pels diversos municipis amb el nom d'un carrer o plaça de la vila. Es tracta de preveres que van destacar pels seus coneixements culturals o per les seves dots artístiques o literàries, però també perquè van sobresortir per la seva qualitat humana i per la seva dedicació pastoral al poble que van servir. És un veritable goig que aquests preveres, molts dels quals hem conegut, hagin merescut un reconeixement ciutadà tan notable.

Pocs pobles hi ha que no tinguin en el seu nomenclàtor el nom d'algun dels seus rectors recents. Les capitals de comarca de l'arquebisbat de Tarragona, per exemple (Reus, Montblanc, el Vendrell, Valls i Falset, a més de Tarragona), tenen totes com a mínim un carrer dedicat a algun prevere del segle XX.

He mirat la comarca del Tarragonès, i deixant de banda la ciutat de Tarragona, els pobles amb més habitants (Altafulla, La Canonja, Constantí, El Morell, Roda de Berà, Salou, Torredembarra i Vilaseca) també han dedicat un carrer o plaça a un dels seus rectors del segle passat. Segurament que aquesta constatació es pot ampliar a bona part dels pobles de Catalunya.

La bona gent dels nostres pobles té olfacte —*sensus fidelium*— per saber quan un prevere és realment un «pastor segons el cor de Déu». No cal que aspirem que un dia posin un car-

rer al nostre nom, però sí que el nostre nom formi part de la vida dels nostres pobles i de la seva gent, com deia sant Joan Pau II «perllongant la presència de Crist, únic i suprem Pastor, seguint el seu estil de vida i essent com una transparència seva enmig del ramat que ens ha estat confiat».

Addenda:

Quan la revista estava a punt de sortir, llegeixo amb satisfacció que l'alcalde de Lleida, **Àngel Ros**, proposarà en la propera comissió de carrers que es celebrarà després de l'estiu posar el nom del carmelita **Pere Martorell** a un espai públic de la ciutat.

El P. Martorell, que va morir a Tarragona el 17 d'agost de 2015, va ser molts anys prior dels Carmelites a la ciutat de Lleida.

NORBERT MIRACLE FIGUEROLA,

Prevere de l'Arquebisbat de Tarragona,

Rector del Seminari Major Interdiocesà

Bots nous

El P. Jesús Renau, jesuïta, deia fa anys: «No parlem més de crisi vocacional: una crisi -un canvi- és limitada en el temps; quan una crisi es perllonga tant ja és tota una altra cosa». És una observació ben encertada, que ajuda a plantejar correctament una problemàtica que avui fa patir a molts en l'Església: Com desvetllar vocacions sacerdotals? Com ajudar els candidats a un discerniment evangèlic i eclesial? Com acompanyar-los amb respecte i fermesa?

El passat mes de maig, l'Arquebisbe de Tànger, el franciscà Santiago Agrelo, en l'acte central de l'Any de la Vida Consagrada, es va adreçar coratjosament a més de cinc-cents religiosos de Catalunya: «només un cec no veu que ens trobem en condicions òptimes per sortir a la missió: som pocs i amb data de caducitat. No ens queda més força que la nostra debilitat». El prelat va denunciar que s'ha «malgastat massa energies a mantenir el que és vell» i que «la vida religiosa seria un desastre si haguéssim tingut les vocacions que voldríem».

¿És legítim transferir aquestes afirmacions al clergat diocesà? Opino humilment que sí. Les reflexions del bisbe van a la rel del problema. El fet de «ser pocs i amb data de caducitat», lluny d'enfonsar-nos en el pessimisme o en l'apatia, ha de ser un incentiu per fer un replantejament seriós de la pastoral vocacional amb el concurs de tots els agents pastorals. Agrelo n'oferí algunes pistes: «sortir en missió», és a dir, deixar el clos de les nostres seguretats i anar a trobar les persones allí on es troben.

Cal també plantejar-nos en comunitat si no hem «malgastat massa energia a mantenir el que és vell». El Papa Francesc parla, per exemple, de la «plasticitat» de la parròquia: és evident que només l'assolirà si els preveres, diaques i seglars que la conformem tenim la necessària ductilitat per llegir els signes del temps i cerquem respostes engrescadores a la llum de l'Evangeli. I amb aquest esperit, organitzar trobades de sensibilització vocacional, escoltar suggeriments i propostes. No es tracta de buscar noves vocacions allí on sigui per mantenir les estructures existents, potser caduques, sinó d'emprendre una veritable reforma estructural. En una societat tan mòbil, les comunitats cristianes vives ja no solen coincidir amb els límits territorials. La parròquia tampoc no pot quedar reduïda a una mera activitat sacramental.

Convé recordar que Jesús va cridar a ser apòstols uns homes ja fets, amb la vida familiar i professional resolta.

En els darrers anys han augmentat les vocacions madures. És un fenomen complex, però si repassem la història de l'Església comprovarem que molts sants van rebre el ministeri ordenat en edat adulta. És un error, doncs, limitar les campanyes vocacionals exclusivament

als joves. És cert que la pastoral juvenil no es pot separar de la pastoral vocacional, però no es pot caure en reduccionismes.

Els darrers papes han insistit en la trobada personal amb Jesucrist que comporta tota vocació, dins la comunitat o família a la qual pertany el candidat i aquesta trobada es pot produir en diversos moments de la vida.

D'altra banda algunes comunitats pateixen la dolorosa circumstància de tenir al capdavant ministres ancorats en posicions rígides o parcials o que no tenen la maduresa necessària per gestionar-les prudentment.

Els bisbes han de tenir una atenció especialment curosa envers els preveres procedents d'altres latituds. D'una banda poden representar i sovint han representat un enriquiment per a les nostres comunitats, però no es pot menystenir el salt cultural que gairebé sempre es dóna i que requereix un acompanyament proper i específic. Alguns rectors i laics no han començat a comprendre els vicaris nouvinguts fins que no han viatjat als seus països d'origen.

I és que, per sobre de tot, hi ha d'haver una conversió pastoral: El Dr. Isidre Gomà, insigne biblista, afirmava fa anys amb perspicàcia que les vocacions a l'Església «van començar a disminuir el dia que els capellans i les monges van deixar de somriure». És evident que viure la joia de l'Evangeli amb coherència és el millor incentiu per atraure vocacions. Però els sacerdots «tornarem a somriure» si no vivim disgregats en una multiplicitat de serveis pastorals, si sabem acompanyar i ens deixem acompanyar i si fem de la pregària en les seves diverses dimensions (personal, comunitària, pública i privada) el centre de gravetat del nostre ministeri.

JAUME AYMAR

*Prevere de l'Arquebisbat de Barcelona,
Degà de la Facultat de Filosofia de Catalunya*

Meditacions sobre l'espiritualitat bíblica del prevere

En un congrés d'espiritualitat sacerdotal a Madrid, el Cardenal Martini agafava el passatge de l'Evangeli Marc de la «Jornada a Cafarnaüm» per il·lustrar la seva conferència *El ejercicio del ministerio como fuente de espiritualidad sacerdotal* (1989), que recordo em va agradar. D'aquesta manera invitava els oients del relat evangèlic a fer una reflexió de com vivien el temps, i si dedicaven o no les energies a les mateixes coses a les quals dedicava el mestre. Sense inspirar-me en el seu escrit, agafaré el mateix motiu per meditar sobre l'espiritualitat del prevere.

L'espai senyala quatre àmbits on es desenvolupa l'acció de Jesús: la Sinagoga, espai sagrat; la casa, lloc de la vida familiar; la porta, el lloc de la vida pública, de la relació social, política, oberta als altres; i finalment el lloc apartat i solitari. No hi ha cap espai on el fort, el Mal, no hi pugui aparèixer enverinant les relacions, empetitint els cors, ofegant la respiració, creant pors, incitant malfiances, estructures de dominació i de poder, de menyspreu, de manca de respecte. Però tampoc no hi ha cap espai on Jesús no es pugui fer present, com el Més Fort, l'energia del qual és capaç de capgirar els dinamismes de mort i convertir-los en tendresa i potència de vida.

A la Sinagoga, amb la seva nova autoritat, que no era com la dels escribes i fariseus, Jesús era capaç de fer fora l'esperit impur, aquell esperit d'infelicitat inculcat precisament per adoctrinaments que no feien sinó paraitzar. La paraula de Jesús és alliberadora en l'espai sagrat. El prevere que es mou en espais sagrats s'ha d'interrogar constantment sobre el possible efecte de les seves paraules: ¿seran creadores d'esperança, de consol, motivadores, capaces de deslligar nusos, de desbloquejar la capacitat d'acció?

Guarint la sogra de Pere, Jesús entra en l'àmbit familiar, i converteix l'estat de febre i de prostració d'aquella dona, en una nova capacitat de vida i de servei. El prevere entra també en les llars que li obren les portes, visitant malalts i donant sentit a realitats que per si mateixes serien absurdes; fent-se amic de les famílies que més el necessiten, compartint àpats amb sobretauls on es parla de tot, i on es pot fer present també el missatge de Jesús amb paràboles i acudits, en anècdotes amb missatge.

I al vespre, quan el sol s'havia post, quan Jesús possiblement tenia ganes de descansar, es troba a les portes malalts i endimoniats que ell no esperava. Jesús pacientment, surt de casa i atén aquella multitud malmenada pel poder del Fort. Entra en contacte amb la gent, imposa les mans... hi ha moments en què el pastor que estima les ovelles no pot regir-se pels horaris d'oficina.

De bon matí, quan encara era fosc, Jesús es lleva, se'n va a un lloc solitari i s'hi queda per pregar. En el diàleg íntim amb el Déu Abba, Jesús recobra la força, el poder i l'autoritat que surten d'ell, i descobreix un vegada darrera l'altra la seva vocació i missió de ser icona del Déu veritable per a la humanitat. Jesús, essent el qui era, necessita trobar temps per reposar en Déu. El prevere necessita també aquestes estones llargues de silenci, d'estar sol sense sentir-se sol, perquè tot el seu servei cobri profunditat i calidesa... també a partir d'aquest silenci l'eucaristia ressona amb més profunditat i és per a ell la gran font d'espiritualitat. L'Esperit sobre el pa i el vi reposarà també com la rosada sobre les persones amb qui es trobarà a l'Església, a les cases, al carrer.

ANTONI POU

Monjo del Monestir de Santa Maria de Montserrat

La mort, una reflexió d'Ambròs de Milà (I)

Sempre se'ns diu que en la litúrgia, en la predicació i en la catequesi fem servir un llenguatge que pot resultar incompreensible per a la gent d'avui. De fet això deu haver passat sempre, perquè el llenguatge de la fe remet a conceptes per als quals no hi ha llenguatge capaç d'expressar-los amb propietat. Són realitats inefables; i les volem pronunciar. Algunes vegades, però, ens pot passar que el llenguatge que fem servir sigui entès exactament al revés del que nosaltres volem dir. I també això ha passat sempre.

Què diem quan parlem de la mort? ¿I quan ho enllacem amb la vida, i la vida amb el qualificatiu d'eterna? De la mort i de la vida en parlem almenys en un doble nivell. La mort és la mort física; i la mort és la mort, pel pecat, a la vida eterna rebuda en el Baptisme. I la vida és la vida física; però és també la vida eterna que hem rebut sacramentalment i que esperem gaudir un dia plenament en el regne del cel. Déu n'hi do, quin embolic per a la gent... I per a nosaltres!

Ambròs de Milà (339/340-397) havia fet una molt profunda reflexió teològica sobre el fet de la mort –física i espiritual– en ocasió de la mort –encara jove– del seu germà Sàtir (*De excessu fratris. Liber secundus: de resurrectione mortuorum*, 46-47). Allò que ens passa a nosaltres.

Ambròs sap començar per la mort de Crist. Aturem-nos-hi un moment, escoltant, què diu sobre què és la mort, per tal de poder-ho analitzar.

«¿Què més? Per la mort d'un de sol fou redimit el món. Ja que si ho hagués volgut, el Crist hauria pogut no haver de morir, però va decidir que ni havia d'evitar una mort, en aparença inútil, ni podia salvar-nos d'una manera millor que morint. Per això, la seva mort és vida per a tothom. La seva mort ens ha marcat: anunciem la seva mort quan preguem, proclamem la seva mort quan presentem ofrenes. La seva mort és victòria, la seva mort és sagrament, la seva mort és una solemnitat anual per al món. Què més podem dir de la seva mort, quan demostrem amb el seu exemple diví que només la mort ha aconseguit la immortalitat i que la mort sola es va rescatar a si mateixa? Per tant, no ha de ser plorada la mort, que és causa de la salvació del poble; no ha de ser evitada la mort, que no va menystenir, que no va evitar el Fill de Déu.

No ha de ser dissolt l'ordre de la naturalesa: allò que és comú a tots, no ha de conèixer excepcions en particular. I és cert que la mort no existia en la naturalesa, sinó que es va convertir en quelcom natural; perquè al principi Déu no va instituir la mort, sinó que la va donar com a remei.

Considerem-ho, per tal que no sembli el contrari. Perquè, si la mort és un bé, ¿per què està escrit que Déu no ha fet la mort, sinó que per la malícia dels homes «la mort va entrar en el món» (Sv 1,13; 2,24)? En realitat la mort no fou necessària a l'obra divina, ja que aquells que estaven col·locats en el paradís eren feliços per l'afluència successiva de tot tipus de béns; però, una vegada condemnat el pecat, la vida dels homes va començar a ser miserable amb una fatiga quotidiana i un plor insuportable. Es va haver d'establir un final a aquests, per tal que la mort restituís allò que la vida havia perdut. Perquè la immortalitat és un pes, més que no pas un avantatge, si no intervé la gràcia.»

Repassem-ho breument –rellegint-ho, si cal–. La mort de Crist és la causa de la salvació del poble, reflexiona Ambròs, és victòria, sagrament, solemnitat anual. És vida per a tothom. Una bonica i sintètica descripció de la centralitat del misteri de la Pasqua de Jesús.

És absolutament universal i no ha de conèixer excepcions, ja que no ha conegut ni la del Crist. Però, atenció! La mort no hi era en l'ordre de la naturalesa creada per Déu, no calia pas que hi fos, perquè en el paradís l'afluència de béns era contínua; per això la vida per sempre era suportable, i feliç; així ho havia fet Déu.

Però quan el pecat tergiversa aquest ordre bo establert a l'inici, és quan la vida humana esdevé insuportable. Una vida així per sempre seria més un càstig que no pas quelcom bo, per això –diu Ambròs– Déu dona la mort com a remei a aquesta situació desgraciada, i així la mort, sense ser de l'ordre de la naturalesa, es converteix en quelcom natural.

És per això que la mort és un bé, perquè la immortalitat seria més un pes que un avantatge, conclou. Ha d'intervenir la gràcia.

Us puc ben confessar que vaig descobrir –re-descobrir, vaja!– aquest text tan colpidor i únic, quan el vaig trobar citat i explicat pel papa Benet XVI a l'encíclica *Spe salvi* (2007) n. 10. En el número següent continua dient: «Sigui el que sigui el que sant Ambròs va voler dir exactament amb aquestes paraules, és cert que l'eliminació de la mort, així com també el seu ajornament gairebé il·limitat, posaria la terra i la humanitat en una condició impossible i no comportaria cap benefici per a l'individu. Òbviament, hi ha una contradicció en la nostra actitud, que fa referència a un contrast de la nostra existència. D'una banda, no volem morir; els qui ens estimen, sobretot, no volen que morim. D'altra banda, malgrat això, tampoc no volem continuar existint il·limitadament, i tampoc la terra no ha estat creada amb aquesta perspectiva. Llavors, què és el que realment volem?»

La pregunta oberta per Benet XVI, obliga a continuar presentant el seu raonament, que d'Ambròs passa a Agustí. Ho veurem en un altre article.

JOAN TORRA

*Prevere del Bisbat de Vic,
Professor de la Facultat de Teologia de Catalunya*

La celebració de la Creació

L 1. L'encíclica del Papa Francesc «*Laudato si'*» és una mina d'or d'on, com el vell escrivà se'n poden treure joies modernes i antigues. Meravella el títol que evoca per ell tot sol el cant i la figura de sant Francesc. Et sorprèn que la teologia de la creació de l'encíclica begui del solc teològic més bell de la tradició cristiana, riu que remunta a la teologia de sant Agustí i de sant Bonaventura com expressió de la *via pulchritudinis*. Admira que el Papa Francesc citi a sant Joan de la Creu i la petita Teresa de Lisieux. Tot fa que l'ensenyament sobre les qüestions al voltant de l'ecologia respiri un aire espiritual. Tot l'escrit, ben travat, queda emmarcat dins d'uns paràmetres bíblics, també de pregària i de contemplació, com una mena de narrativa espiritual. El Papa Francesc a més és un poeta de la Paraula. Els cors orants endevinen immediatament des de quin cor i des de quin Esperit està escrita aquesta exhortació de tant alt valor magisterial. La lectura és fluïda, densa, tanmateix comprensible, amb un llenguatge pastoral nou, amable i agradable de llegir.

2. L'encíclica realment dóna un salt qualitatiu, amb aportacions noves, en la moral social de l'Església amb relació a la qüestió ecològica que en el fons és una qüestió humana (15). L'ecologia del planeta està en funció de l'ecologia humana. Totes les qüestions relacionades amb l'ecologia són serioses perquè atenyen a la condició humana i a la seva dignitat. La custòdia de la mare terra és la custòdia de la vida humana en funció de la qual tot ha estat creat i donat. El sant Pare alerta que si no tenim cura de la creació només podem preveure com a futur l'autodestrucció del planeta. Els postulats morals de la *Laudato si'* són un lloc d'encontre en el diàleg, no tant sols ecumènic, sinó inter-religiós. No hi ha dubte que la carta del Papa Francesc influirà en la consciència moral, cada vegada més creixent, en ordre a la custòdia de la terra. La legislació ecològica sempre està supeditada a la consciència ecològica de les societats. El Papa presenta una ecologia integral, inclusiva de la vida humana. Totes dues ecologies (la del planeta i la humana) estan interrelacionades. No existeix una sense l'altre: «L'ambient humà i l'ambient natural es degraden junts, i no podrem afrontar adequadament la degradació ambiental si no prestem atenció a causes que tenen a veure amb la degradació humana i social» (48).

3. De les diverses aproximacions que es poden fer a la carta encíclica del Papa Francesc n'hi ha una que no passa desapercebuda. És possible fer una lectura des de la litúrgia teològica. La primera creació és condició per a la segona creació encara més admirable, que és la redempció del Crist. La primera creació està pensada per a la segona creació; allò que Déu va crear, segons l'escola franciscana, és allò que Déu vol redimir i portar-ho cap a ell, comunicant-li la vida divina.

El Papa Francesc afirma: *En l'Eucaristia les coses creades troben la seva major elevació* (236), l'afirmació m'apareix profundíssima i té càrrega teològica intensa. La creació pels dons de l'Eucaristia esdevé mediació de la vida sobrenatural. Es preciós que mencionï la bella teologia de Teilhard de Chardin quan se'ns recorda: «Quan se celebra en un petit altar d'una església rural, l'Eucaristia, en cert sentit, se celebra sobre l'altar del món». Tota la carta encíclica palesa una teologia doxològica: la creació de l'univers, del planeta i de la criatura humana per ella sola, pel sol fet d'existir, és una lloança a Déu, una glorificació del seu Nom. Quan parla de la preservació de les espècies, fins i tot de les formes de vida més ocultes en els oceans abissals, escriu una frase preciosa i que commou: «Per la nostra causa, milers d'espècies ja no donaran glòria a Déu amb la seva existència ni podran comunicar-nos el seu propi missatge. No hi tenim dret» (33). El sant Pare té una mirada contemplativa, admirada sobre el món i escriu: «El món és quelcom més que un problema a resoldre, és un misteri joïós que contemplem amb joiosa lloança» (12). Se situa en la tradició bíblica en què l'home és intèrpret de la simfonia de la creació.

Els Salms sovint inviten l'ésser humà a lloar Déu creador: «Consolida la terra sobre l'aigua. Perdura eternament el seu amor» (Sl 136,6). Però també conviden les altres criatures a lloar-lo: «Lloeu-lo, sol i lluna, lloeu-lo, estrelles lluminoses, lloeu-lo, cel del cel i aigües de sobre el cel. Que tots lloïn el nom del Senyor: a una ordre d'ell, tots foren creats» (Sl 148,3-5). Existim no sols pel poder de Déu, sinó al davant d'ell i al costat d'ell. Per això l'adorem (72)

Sant Agustí, comentant el verset *Iubilate Deo omnis terra*, ensenya que, quan un home entra dins seu, s'adona que tota la creació lloa el Senyor. Es així perquè la pregària cristiana ens posa en comunió amb tot allò que ha estat creat i és estimat per Déu. Només en la mesura que cantem al Senyor i l'aclamem ens adonem que «tota la terra aclama el Senyor». Cal entrar dins de les profunditats del cor per experimentar l'himne de l'univers. És aquell himne que el Senyor va introduir aquí a la terra i que es canta per sempre en la Jerusalem del cel (cf. SC 83). És el mateix que fa el pobríssim d'Assís en el seu bellíssim i tendre «Càntic de les criatures» que dóna títol a la carta encíclica del Papa Francesc. En el n. 12 escriu:

«Sant Francesc, fidel a l'Escriptura, ens proposa de reconèixer la natura com un esplèndid llibre en el qual Déu ens parla i ens reflecteix quelcom de la seva formosor i de la seva bondat: "A través de la grandesa i de la bellesa de les criatures, es coneix per analogia l'autor" (Sv 13,5), i "la seva eterna potència i divinitat es fan visibles per a la intel·ligència a través de les seves obres des de la creació del món" (Rm 1,20). Per això ell demanava que en el convent sempre es deixés una part de l'hort sense conrear, perquè hi cresquessin les herbes silvestres, de manera que els qui les admirassin poguessin elevar el seu pensament a Déu, autor de tanta bellesa» .

4. *El cel canta la glòria de Déu, l'estelada anuncia l'obra de les seves mans*. La creació és el primer sacrament de la glòria de Déu. L'univers creat és el testimoni admirable de la creació divina (238). Una creació que no té analogia teològica possible perquè és un acte diví. Aquí el papa Francesc retroba la teologia de sant Bonaventura, que interpreta de sant Fran-

cesc. La preciosa teologia del Doctor seràfic, estimadíssima del papa Benet XVI, és una teologia narrativa i estètica, en la qual se'ns diu que la revelació divina es dóna per la creació i per la sagrada Escriptura: *Unde duo sunt libri nobis dati a Deo, scilicet liber universitatis creaturarum, sive liber naturae; et alius est liber Sacrae Scripturae* (Theologia naturalis 7 ss). En el primer llibre es descobreix l'acte creador de Déu, i en el segon llibre, l'Escriptura, hi ha el testimoni de la nova creació o de la redempció de Jesucrist, pel qual totes les coses han estat creades. És en el segon llibre que l'home aprèn a llegir de nou el primer. Amb raó sant Francesc és el símbol d'aquest home nou, salvat per Crist, que mira i contempla la creació amb els ulls de la gràcia, en l'amor i en la lloança. Es així que el papa convida tots els homes i dones a mirar el món des de la saviesa cristiana, per la qual la creació no és Déu, sinó quelcom creat i donat a l'home perquè en tingui cura. En brolla una mirada contemplativa:

L'univers es desenvolupa en Déu, que ho omple tot. Llavors hi ha mística en una fulla, en un camí, en la rosada, en el rostre del pobre. L'ideal no és sols passar de l'exterior a l'interior per a descobrir l'acció de Déu en l'ànima, sinó també arribar a trobar-lo en totes les coses, com ensenyava sant Bonaventura: «La contemplació és tant més eminent com més sent en si l'home l'efecte de la divina gràcia o també com més bé sap trobar Déu en les criatures exteriors» [\(233\)](#).

5. La mirada de la fe fa descobrir els vestigis de la Trinitat en totes les criatures de l'univers. Això porta el Papa a parlar del desafiament de provar de llegir la trinitat en clau trinitària (239). Per sant Bonaventura tota la creació és un llenguatge, una autoexpressió de Déu *ad extra*. Si no hagués estat el pecat podríem descobrir que tota criatura porta el segell de la Trinitat, ja que cadascuna d'elles és fruit de l'acció amorosa del Pare en el seu Verb i en l'amor de l'Esperit Sant. Això crea una *circulatio* entre tot el que existeix, una intercomunicació, ja que totes les coses són i existeixen *en Aquell que és estimat*, que és el Verb de Déu. Escriu el Papa: «Tot està connectat, i això ens invita a madurar una espiritualitat de la solidaritat global que neix del misteri de la Trinitat» (240). La creació esdevé com un *trames Trinitatis*, una difusió de l'amor fora i una manifestació de la bondat creadora, com allò que ve de Déu i retorna cap a Déu. Ens fan pensar en les paraules de sant Tomàs en el seu meravellós pròleg al llibre de les Sentències: *Flumina ista intelligo fluxus aeternae processionis, qua filius a Patre, et Spiritus Sanctus ab utroque, ineffabili modo procedit. Ista flumina olim occulta et quodammodo confusa erant, tum in similitudinibus creaturarum, tum etiam in aenigmatibus Scripturarum, ita ut vix aliqui sapientes Trinitatis mysterium fide teneant*. Tota la creació, doncs, té un valor essencial de bellesa i de bondat. Tota la creació és una realitat epifànica de la bondat creadora de Déu car en aquesta creació es representa i hi resplendeix la santa Trinitat (239-240). La primera pregària amb la qual el Papa convida a pregar l'Església té una forma trinitària.

6. La litúrgia esdevé un lloc teològic pel seu valor sacramental perquè aquesta és fonamentalment gratuïta i doxològica. La litúrgia té des de sempre una dimensió còsmica. Hi ha com

una mena de concentració cristològica que arriba al punt més alt en l'Eucaristia, aquesta manifesta la nova creació, una creació que és sempre una transformació de la creació *in melius*, mai per aniquilació de la primera, sinó per transsubstanciació. Això s'expressa meravellosament en la doxologia del Cànon Romà: «Pel qual vós continueu creant tots els béns, els doneu vida, els beneïu, els santifiqueu i ens els doneu». Tot ha estat creat per Crist i l'Esperit ho ha vivificat, beneït i santificat i, després, ens és regalat. Tot ens ha estat donat, per això tot és preciós amb la mirada de la fe. Tot és de Déu i, per això, tot és de tots, ningú no es pot apropiari d'allò que ha estat donat a tots. La creació és el lloc de la gràcia. Ell ens ve a l'encontre amb les meravelles de l'univers. La salvació cristiana no és la salvació del principi espiritual, Crist salva l'home amb la creació que li ha estat donada. El Papa escriu aquestes meravelloses paraules: «Totes les criatures de l'univers material troben el sentit en el Verb encarnat, perquè el Fill de Déu ha incorporat en la seva persona part l'univers material, on ha introduït una llavor de transformació definitiva» (235). En la litúrgia cristiana se celebra el Déu creador i redemptor. Allí hi ha el principi primer (*Alfa*) i l'últim (*Omega*). El Crist és centre i vèrtex de la creació ja que tot ha estat creat per ell, i per això en la litúrgia cristiana el Pare rep la lloança en la comunió de l'Esperit Sant per ell, amb ell i en ell. La celebració del Diumenge, escriu el Papa, té una importància especial perquè és «el primer dia de la nova creació», la primícia de la qual és la humanitat ressuscitada del Senyor, garantia de la transfiguració de tota la realitat creada (237). En aquest sentit no hauríem d'oblidar la Pregària Eucarística IV que tan magníficament proclama l'ordre de la creació i de la redempció (235).

7. Les qüestions amb relació a l'ecologia queden elevades des de la carta encíclica *Laudato si'* del Papa Francesc a la consciència moral de la humanitat. Pel principi del Déu creador la mare terra no pertany a uns i no a uns altres, pertany a tots. El pecat fereix la creació. El pecat contra la creació no és el mal que s'infligeix sobre ella mateixa, sinó per raó que aquest mal repercuteix en aquells a qui el món ha estat donat, tota la humanitat. I el papa amb una intuïció teològica entén que les forces del mal que actuen contra la terra, l'extorsionen, la desharmonitzen, causen una humanitat sofrent i el dolor dels pobres. I el Papa es capaç de dir en la pregària: *els pobres i la terra estan clamant*. El cristianisme en sí mateix, amb força profètica, per la tensió escatològica que porta en ell mateix, és un crit que diu: No destruïu la bellesa de la creació que Déu ha donat als seus fills, no destruïu aquest cel i aquesta terra que estan cridats a esdevenir el cel nou i la terra nova. La destrucció de la terra comporta les llàgrimes dels fills de Déu. Tots els mals ecològics que fan malbé la mare terra obeeixen a la idolatria del diner que ho engoleix tot i ho sacrifica tot. No té aturador. En el fons és l'adoració de la Bèstia (Ap 13:1). En la litúrgia cristiana sentim a l'hora de Vespres: «Ha arribat l'hora de destruir els destructors de la terra» (Ap11:18). La celebració cristiana ens fa celebrar l'univers ja transformat, la penyora del cel nou i la terra nova és l'Eucaristia. El Papa escriu en aquest sentit: «Mentrestant, ens unim per fer-nos càrrec d'aquesta casa que ens ha estat confiada, sabent que totes les coses bones que conté seran assumides en la festa celestial» (244). L'Eucaristia crea aquesta comunió que en la lògica cristiana no és només

horitzontal, sinó vertical, comença sempre des de baix, d'allò últim, d'allò que no compta i el sant Pare posa aquesta pregària fervent al cor i als llavis: «Pare dels pobres, ajudeu-nos a rescatar els abandonats i els oblidats d'aquesta terra que tant valen als vostres ulls».

L'encíclica del papa Francesc és un *elogium* de la creació divina, una celebració de la vida i de l'existència. Justament per aquesta bellesa i bondat de les coses creades denuncia, com per un contrast que no hauria de ser mai, el que la degrada, enlletgeix i la destrueix. Denuncia allò que no hauria de ser, allò de valuós que perdem, el sofriment de molts éssers humans que no hauria de ser segons el designi diví. La creació està destinada a ser el jardí on viuen els fills de Déu, el jardí que ell ha regalat als homes. Cap dels fills de Déu ha de sofrir l'acció malvada dels qui destrueixen la terra. Amb raó el Papa qualifica el seu escrit com una prolongada reflexió *joiosa i dramàtica* (246). La carta encíclica *Laudato si'* esdevé un cant de lloança per la bellesa de la creació i alhora una mena de *lamentatio* per allò que l'espolia i la degrada. Es comprèn des d'aquí la pregària final de l'encíclica: «Toqueu els cors dels qui busquen només beneficis a costa dels pobres i de la terra. Ensenyeu-nos a descobrir el valor de cada cosa, a contemplar admirats i reconèixer que estem units amb totes les criatures en el nostre camí cap a la vostra llum infinita».

Tot l'escrit del papa Francesc brolla del cor orant i compassiu, d'una contemplació, del qui ha tastat per la pregària i l'Eucaristia la mateixa Bondat infinita envers els pobres i per tantes vides humiliades i vexades d'aquesta humanitat nostra. La litúrgia cristiana és entrar dins de la glòria de Déu: el macrocosmos esdevé un microcosmos en el cor de cadascú, també en el cor de l'Església orant. La litúrgia cristiana desvetlla en nosaltres l'esperit de lloança i de gratitud, però també desvetlla en nosaltres rius de compassió.

RAFAEL SERRA

Prevere de l'Arquebisbat de Tarragona,

Delegat diocesà de Litúrgia

El sacerdoci de Crist configura el nostre sacerdoci

La Font del ministeri ordenat és Crist, o més bé encara, la font de l'Església és Crist mateix, que és el seu Cap, i en aquesta Església, Ell ha disposat la diversitat de ministeris, alguns dels quals, per la invocació-epiclesi de l'Esperit, el representen a Ell, de forma qualificada davant la comunitat, per prosseguir en el temps la seva obra de salvació.

El que passa és que moltes vegades el títol de "sacerdot" no s'aplica a Crist en la perspectiva justa de la carta als Hebreus (únic document del NT que dóna a Crist aquest títol) ni dels altres textos apostòlics que insinuen l'ofici sacerdotal de Crist, ni dels primers escrits de la Tradició cristiana. La paraula "sacerdot" ens diu avui molt de ritualisme, i du afegides algunes connotacions paganes, que res tenen a veure amb el sacerdoci existencial, únic i capital de Jesús.

Recordem alguns passatges de la carta als Hebreus: «Però la sang de Crist, que per l'Esperit etern s'ha ofert ell mateix a Déu com a víctima sense cap defecte, amb molta més raó purificarà la nostra consciència de les obres mortes, i podrem donar culte al Déu viu» (Hb 9, 14). Aquesta oblació del sacrifici de la pròpia vida la realitzà una vegada per sempre. Ara «viu per sempre intercedint a favor d'ells» (Hb 7, 25).

El sacerdoci en Crist canvia completament de perspectiva. En Ell és singular, diferent, únic. El Servent de Jahvè ja no ofereix dons materials, sinó a si mateix, la seva pròpia vida. El sacerdoci de Crist ens possibilita per donar culte a nosaltres al Déu viu: però aquest culte, com el de Crist, ja no serà material, ja no serà amb víctimes com la Llei prescrivia, sinó plenament espiritual, al conformar la nostra voluntat a la voluntat del Crist que ofereix el seu cos una vegada per sempre en la creu. Per això Sant Joan al seu Evangeli dirà que el nou culte no està localitzat en un temple o un altre, sinó en esperit i en veritat. Així, a un sacerdoci nou, correspon un culte radicalment nou.

En aquesta línia trobem el document del Sínode de Bisbes de 1971 sobre el sacerdoci ministerial: «Jesucrist, Fill i Paraula de Déu, santificat pel Pare i enviat al món, confirmat amb la plenitud de l'Esperit Sant, ha anunciat al món l'Evangeli de la reconciliació entre Déu i els homes. La seva predicació profètica, confirmada amb signes, arriba al seu màxim vèrtex en el ministeri pasqual, que és la paraula suprema de l'amor diví amb la qual el Pare ha volgut parlar-nos. Sobre la Creu Jesús es manifesta de manera suprema com el pastor que ofereix la vida per les seves ovelles... Exercint, per l'oblació de si mateix, el suprem i únic sacerdoci, superà, duent-los a plenitud, els sacrificis rituals i els sacerdocis de l'AT i fins i tot del paganisme... Per això en parlar del sacerdoci de Crist, hem de tenir molt present la realitat única

incomparable: la del que és la Paraula de Déu encarnada que abraça la missió profètica i real».

Per tant crec que urgeix un redescobriment del sacerdoci ministerial de la Nova Aliança i que trobem resumit de manera admirable en el prefaci de la Missa crismal: Crist perpetua en la seva Església el seu únic sacerdoci; tot el poble sant és sacerdotal; però elegeix a uns homes d'aquest poble perquè, per la imposició de les mans, participin de la seva missió: ells renoven en nom de Crist el sacrifici-banquet pasqual, presideixen el poble sant, l'alimenten amb la Paraula de Déu. Aquests sacerdots ministres entreguen la seva vida per Déu, per a la salvació dels germans i van configurant-se amb Crist en la fidelitat i en l'amor.

BARTOMEU VILLALONGA

Prevere del bisbat de Mallorca

Rector del Seminari

Tot fent possible *Cracòvia 2016*

Hem iniciat la *'final countdown'*. Estem a gairebé deu mesos de l'inici de les Jornades Mundials de la Joventut 2016, que tindran lloc a la històrica i famosa ciutat de Cracòvia, al sud de Polònia, durant l'última setmana de juliol. Tenim la sort que la distància a cobrir és bastant abastible per a qualsevol grup de joves cristians dels països d'Europa que s'ho plantegin. De fet, serà molt difícil que la següent JMJ al 2018 o 2019 torni a ser tant a prop; per a molts joves d'aquesta generació d'europaus nascuts a l'última dècada del segle XX sigui probablement la darrera o única experiència de JMJ que tindran. Val la pena preparar-la amb una bona planificació de treball pastoral previ i així celebrar-la ben merescudament.

Una de les raons més especials que motiva tot aquest desplegament és que estarà ben inserida en l'Any Jubilar de la Misericòrdia, que el Papa Francesc inaugurarà a finals d'enguany. La misericòrdia de Déu, i tots els valors i virtuts cristianes que hom troba al voltant, dona molt de joc, crea moltes oportunitats de desenvolupament de tasca pastoral amb joves (i no tan joves) perquè descobreixin, reconeixin, valorin i agraeixin justament que l'Amor de Déu és la força inspiradora i veritable de les seves ganes de viure, feliçment i a fons, la seva vida d'adolescents, postadolescents i joves adults. És prioritari per a la nostra humanitat, i talment per a la nostra Església, crear ocasions que fomentin l'espiritualitat i que puguin donar pas, si l'Esperit ens ho concedeix, a tenir experiència de Déu. Aquells joves que la tinguin i se n'adonin, si estan ben acompanyats per agents pastorals plens de zel i misericordiosos, podran obrir els 'seus ulls' a la vida que el Crist ens crida a tenir. L'envelliment de les comunitats cristianes a molts indrets del continent europeu ens hi interpel·la amb força i ens empeny a treballar amb astúcia i ajustada *cura pastoralis* alguns aspectes normalment poc aprofundits en els nostres grups parroquials, moviments i escoles cristianes.

Passo doncs a ressenyar de forma esquemàtica alguns d'ells amb alguna petita intuïció sobre possibles temes i temps per a aprofundir, segons situacions i contextos. Es tracta d'una proposta que caldrà adaptar a la naturalesa i necessitats de cada grup de joves:

TEMA	TEMPS	ASPECTES a treballar	ACCIÓ	TEXT DE REFERÈNCIA	CELEBRACIÓ DE LA FE
Autoconeixement i descentrament: (‘treure’s les castanyes del foc’)	Octubre	Interioritat: Potencialitats, virtuts humanes, limitacions, bloqueig?	Treball de la interioritat que es conclou amb una castanyada de signe	Parenostre Gàlates 5	Litúrgia de la Paraula, amb la (auto) presentació de cada membre participant de la JMJ Cracòvia.
La força del grup	Novembre	Tots Sants (la Comunió dels Sants) Fortaleses i Febleses del grup	Disseny del pla de la campanya d'Advent Nadal	Fets dels Apòstols (capítols més significatius)	Crist és el Nostre Rei i Senyor. Construcció d'un portal de Betlem amb peces de materials diversos, fetes per tots els membres

Obres d'amor	Advent-Nadal	Necessitats i mancances de l'entorn del grup: possibles solucions viables?	Aplicació de la campanya de Nadal	Benedictus Magníficat	Missa jove del Gall
La justícia social cristiana	Gener	Encíclica <i>Pacem in Terris</i>	Col·loquis, entrevistes, conferència al voltant de la Pau i la Justícia...	Quaderns de Cij, Doctrina Social de l'Església (algun dels documents que sigui adequat al grup)	Celebració de la Paraula de caràcter ecumènic amb altres cristians sobre la Pau, la Justícia
Espiritualitat cristiana	Febrer	Pregària individual i col·lectiva	Dinàmiques de pregària (veure internet) Contemplar	Evangelí de Marc 'Lectio divina'	Camí de la Creu interactiu, a poder ser, representades o amb lectura dramatitzada.
La Revisió de la pròpia vida i la Reconciliació	Març	Fitxes d'EE que ajudin a situar-se i dialogar amb Jesús.	Recés de dos/tres dies i/o Pasqua Jove	Salms Pregària Taizé Examen: 'cor obert' a Déu.	Camí de la Creu + sagrament del Perdó Vetlla pasqual
La Misericòrdia	Abril	Seguiment de la campanya feta al Nadal: impactes, progrés?	Cap de setmana de treball social	Evangelí de St. Joan (textos pasquals) Salms	Missa especial diumenge II de Pasqua (de la Misericòrdia)
L'Acció de gràcies	Maig	Tancament de la campanya de solidaritat i la seva vinculació directa amb la missa: lectures, ofrenes, pregàries	Preparació significativa de les misses dels últims diumenges de Pasqua, Ascensió.	Pregàries eucarístiques II/IV/V. Evangelis d'aquells diumenges: grups d'estudi	'Celebració' dels resultats de la campanya en alguna(es) de les misses de diumenge, en presència del màxim nombre de participants.
Esperit Sant: la força que tot ho mou	Juny	Testimonis significatius: (sugerim alguns sants polonesos com St. Estanislau, St. Maximilià M. Kolbe, Sta. Faustina Kowalska, St. Joan Pau II,...)	Centrar-se en els seus treballs, exàmens i estudis, cercant en ells l'acció de Déu i la intercessió dels sants.	Material - textos disponibles sobre els testimonis que siguin prou interpellants per ajudar a donar llum a les seves experiències pròpies.	Participar activament en les pregàries, misses i/o celebracions de final de les catequesis.
Església Catòlica	Juliol	Acollida i/o informació i seguiment dels grups de la diòcesi que participen a la JMJ 2016.	Contactes i trobades prèvies amb altres grups per nivells: barri o zona, i (arxi) diòcesi	Activitats - dinàmiques proposades des del web de la JMJ.	Jornada de 24 hores uns dies abans marxar a Cracòvia: temps de compartir, caminar, jugar, pregar, esbargir-se,....
Revisió i avaluació	Agost - setembre	Què hem viscut, en què hem crescut? Què ha anat millor? Com la preparació ha ajudat a gaudir i aprofitar la JMJ?	Aplicar a la pròpia vida una / alguna concreció resultant de la vivència de la JMJ.	Repàs dels materials del curs: amb què em quedo i per què? En què vull aprofundir?	Missa amb els altres membres de la comunitat de referència (comunitat cristiana parroquial, escola o moviment)

PEDRO RIVERO SAN JOSÉ,

prevere de l'Arquebisbat de Barcelona i educador

L'Església, servidora dels pobres (I)

Durant els darrers anys, un dels temes de què més es parla, tant en els mitjans de comunicació social com en les nostres converses privades, és la crisi que estem vivint. Encara que es diu que comencem a eixir-ne, la veritat és que els efectes encara s'estan vivint en amplis sectors de la nostra societat. Els efectes són visibles en les diverses formes de pobresa que s'han estès i que estan afectant tantes famílies. Diverses institucions de l'Església han donat i estan donant testimoni de solidaritat i de proximitat als més desfavorits. No obstant això, som conscients que encara queda un llarg camí per recórrer.

Davant d'aquesta situació, en l'última assemblea de la Conferència Episcopal, els bisbes hem aprovat una instrucció pastoral per a orientar els catòlics i tots aquells que vulguin sentir la veu de l'Església, sobre quina ha de ser la nostra resposta i el nostre compromís en favor dels qui més estan patint les conseqüències de la crisi que vivim. La instrucció, titulada *L'Església, servidora dels pobres*, pretén conscienciar la societat i animar a tots que continuem combatent les distintes pobreses que hi ha al nostre voltant, i que no ens cansem en la lluita perquè tots tinguem una vida digna.

Quan parlem de crisi, la primera cosa que ens ve al pensament és la crisi econòmica. Això és lògic, perquè són els efectes més visibles. No obstant això, els cristians no podem oblidar que una lluita eficaç contra la pobresa no pot consistir únicament en alleujar els efectes d'aquesta situació en tantes famílies i persones de la nostra societat, sinó que també cal combatre les causes que poden haver conduït a aquesta situació o que, almenys, la poden haver agreujat.

Entre les causes que estan en l'origen d'aquesta crisi, i que tots estem cridats a combatre, en el document se n'assenyalen algunes:

a) En primer lloc hi ha l'oblit del principi de la primacia de l'ésser humà en el funcionament de tot sistema econòmic. Açò es tradueix en un sistema que justifica com a normal l'afany de lucre i les ànsies de diners, i considera aquestes actituds com a generadores del progrés econòmic. El benefici, que és necessari per crear progrés, no pot ser considerat com a fi absolut de l'activitat econòmica, perquè, quan açò ocorre, es justifica qualsevol mitjà per aconseguir-lo.

b) En segon lloc s'assenyala també l'absolutització d'una cultura de la immediatesa i de la tècnica. Aquesta cultura porta a un pragmatisme que ignora els principis ètics i a un oblit de la solidaritat cap als pobres, que és necessària per a una sana convivència social.

En la instrucció pastoral *L'Església, servidora dels pobres* s'indiquen altres causes, que tenen a veure amb certes formes d'entendre el desenvolupament econòmic i amb certs comportaments que s'han estès més del que seria desitjable en la nostra societat.

En el nostre sistema econòmic s'accepten moltes vegades com a inevitables algunes conviccions que condueixen a una separació entre les lleis de l'economia i la llei moral, a un oblit de l'ètica en la vida econòmica i a renunciar a lluitar per aquells objectius que són els que, en definitiva, dignifiquen la vida de la societat i de les persones: la justícia i la solidaritat amb els més pobres. Entre aquestes conviccions, la que amb més freqüència se sent és que les lleis de l'economia són incontrolables i que, per tant, la crisi s'explica perquè vivim en un marc econòmic inevitable i no per motius ètics o morals. En el fons, en algunes polítiques econòmiques hi ha una resistència a acceptar que «ha estat el comportament irracional o immoral dels individus o institucions la causa principal de la situació econòmica actual» (núm. 21).

Aquestes conviccions han conduït a certs comportaments inspirats en el principi que «més és igual a millor»: una bombolla immobiliària propiciada per entitats bancàries i moltes vegades encoratjada per les autoritats, que ha portat a la ruïna de moltes famílies; una regulació i supervisió insuficients de les entitats financeres que també ha provocat situacions d'angoixa en moltes persones, o un endeutament excessiu d'institucions que ha obligat a una sèrie de retallades en molts serveis socials bàsics. Tot això ha provocat un «augment de la desigualtat i de l'exclusió social, la qual cosa representa sens dubte una seriosa amenaça a llarg termini» (núm. 19). En el fons, tota aquesta manera d'entendre l'economia té el seu origen en una idolatria dels diners i dels béns materials, que porta a convertir el rendiment econòmic en el fonament de la vida de les persones i de les societats.

Entre els comportaments «derivats de la cobdícia financera i l'avarícia personal», que també han conduït o agreujat la situació de crisi, el document menciona el fenomen de la corrupció, un fet que ha provocat «alarma social» i que ha despertat «gran preocupació entre els ciutadans» (núm. 10). Citant el *Compendi de la doctrina social de l'Església*, la instrucció recorda que la corrupció política «compromet el funcionament correcte de l'estat..., introdueix una creixent desconfiança respecte a les institucions públiques, causant un progressiu menyspreu dels ciutadans per la política i els seus representants» (núm. 11). Els bisbes no podem més que considerar «aquesta situació com una greu deformació del sistema polític» (núm. 11).

La crisi que estem vivint es manifesta en les distintes pobreses que trobem en la nostra societat, situacions que no poden deixar d'interpel·lar la consciència dels cristians i de qualsevol persona de bona voluntat. En la instrucció pastoral *L'Església, servidora dels pobres* es mencionen aquelles que resulten més visibles i que constitueixen una crida a créixer en la caritat. Es tracta de certes situacions que a ningú resulten llunyanes. Tots coneixem persones que han passat o estan passant per elles.

En primer lloc es descriu la situació de moltes famílies que han estat colpejades per la crisi. La falta d'ocupació que experimenten en algun dels seus membres; la disminució de la capacitat adquisitiva; el fenomen de la desocupació juvenil, que obliga tants joves a emigrar per trobar treball; les dificultats que tenen els joves per formar una família a causa de les condicions laborals; les dificultats insalvables que tenen les persones majors de 50 anys per a trobar treball; la «feminització de la pobresa», etc... són fenòmens que sovint afecten negativament la convivència familiar i que contribueixen a agreujar alguns comportaments que també posen en crisi la institució familiar: envelliment de la població per la baixa natalitat i l'increment del nombre d'avortaments, augment de les ruptures familiars i de les unions extramatrimonials, etc...

La crisi ha afectat també certs grups de la societat que en altres temps eren fonamentals per a l'economia: el món rural i els homes i dones del mar. Mentre que les despeses de producció s'han incrementat, els beneficis han disminuït. S'ha produït una transformació econòmica que ha provocat la despoblació i l'envelliment de molts dels nostres pobles.

El fenomen de l'emigració ha provocat també situacions noves de pobresa. Ens trobem davant d'un nou cicle migratori. I aquest fet, que en si mateix ofereix grans possibilitats a la nostra societat, en un primer moment ens planteja una sèrie de reptes. De fet, sovint veiem que «els immigrants són els pobres entre els pobres» (núm. 9), els qui més pateixen els efectes d'una crisi que ells no han provocat. De fet, en els darrers temps, a causa de la situació econòmica que estem vivint, hi ha una tendència, que s'ha estès tant entre les autoritats com en àmplies capes de la nostra societat, a retallar-los els seus drets. «Els més pobres entre nosaltres són els estrangers sense papers, als quals no se'ls faciliten serveis bàsics» (núm. 9). Certament, cal reconèixer que la problemàtica que plantegen els fenòmens migratoris és complexa i no té fàcil solució, però els cristians no podem oblidar que tot ésser humà, pel fet de pertànyer a la família humana, és titular d'aquells drets fonamentals per a la vida, i subjecte d'uns deures bàsics amb la societat que l'acull.

Però aquestes no són les úniques pobreses que afecten el nostre món. N'hi ha una altra, a la qual moltes vegades no donem la importància que té, perquè vivim en una societat i en una cultura on la dimensió religiosa de la persona és considerada quelcom secundari o accidental, i que no obstant això, determina aquestes pobreses humanes, està a la base d'elles i, en cert sentit, les potencia. Ens referim a l'empobriment espiritual que caracteritza el nostre món i condiciona les actituds vitals de tantes persones.

Aquest empobriment espiritual es manifesta en fenòmens tan estesos com la indiferència religiosa, l'oblit de Déu, la lleugeresa amb què es qüestiona la seua existència o la despreocupació per aquelles qüestions que afecten el sentit de l'existència de l'home: la pregunta per l'origen, el destí i l'orientació que l'ésser humà ha de donar a la seua vida. Com ja va indicar el concili Vaticà II, junt a les distintes formes d'ateisme sistemàtic, hi ha un ateisme fàctic: el d'aquells que «ni tan sols es plantegen qüestions referents a Déu, perquè no sem-

blen sentir cap inquietud religiosa ni entenen per què s'han d'interessar encara per la religió» (GS 19). Sens dubte, aquest fenomen caracteritza l'ambient espiritual que estem vivint.

Es tracta d'un fenomen que no afecta únicament els no creients. Es dóna també en molts batejats que no tenen una sòlida formació cristiana i viuen la seua fe d'una manera superficial. De fet, moltes vegades ens trobem amb creients que no viuen coherentment amb la seua fe, o que tenen una visió del món pròpia d'ideologies que es fonamenten en principis incompatibles amb la visió cristiana de la realitat.

L'empobriment espiritual té conseqüències en la vida moral i en la vida social. L'obertura a Déu enriqueix la personalitat de l'home, dóna claredat i fermesa als plantejaments i les actituds morals i concedeix una sensibilitat espiritual que ajuda a valorar més profundament totes les persones. Quan algú s'ha trobat amb el Déu que és amor, se sent invitat a estimar les altres persones i a lluitar per la justícia. La fe en Déu potencia les actituds ètiques i morals en la vida personal i social, i ajuda a discernir la licitud o il·licitud tant dels objectius que les persones i les societats volen aconseguir, com dels camins per a assolir-los. Una societat i una cultura empobrides espiritualment condueixen a un debilitament dels principis morals.

Per això, en el servei que els cristians hem de prestar als més pobres, no podem considerar com a quelcom secundari oferir-los la possibilitat d'un encontre amb Déu. Quan aquest encontre succeeix, la persona se sent enriquida interiorment, adquireix un sentit més alt de la seua dignitat i arriba a valorar-se més, perquè es veu a si mateixa amb els ulls de Déu i davall la seua mirada amorosa.

+ENRIC BENAVENT VIDAL

Bisbe de Tortosa

La pastoral de les grans ciutats

Card. Lluís MARTÍNEZ SISTACH (ed.), *La pastoral de les grans ciutats. Actes del I Congrés Internacional*, Barcelona: Claret 2015; trad. castellana, *La pastoral de las grandes ciudades*, Madrid: PPC 2015.

Acaben de publicar-se, simultàniament en català i castellà, les Actes del Congrés Internacional sobre la pastoral a les grans ciutats que, sota la presidència i el patrocini del Card. Lluís Martínez Sistach, va tenir lloc l'any passat a Barcelona en dues etapes ben diferenciades: a la primera, tinguda del 20 al 22 de maig de 2014, van parlar els experts i fou oberta a tothom; a la segona, del 24 al 26 de novembre, van ser les veus de més de 20 pastors de grans ciutats del món qui compartiren les seves experiències. El Congrés culminà a Roma, el 27 de novembre, amb una audiència que el papa Francesc concedí als participants de la segona etapa.

El Congrés constatà que vivim en un món on el 52% dels habitants resideix en ciutats, amb unes previsions per al 2050 d'un 66%, un percentatge que ja sobrepassen Amèrica del Nord i Europa. A més, prop del 20% de la població ja viu en regions metropolitanes de més de cinc milions de persones, amb la coexistència de la misèria i l'abundància, amb un creixement progressiu de la desigualtat social, la pobresa i els desequilibris ecològics. Però, malgrat tot, el motor del desenvolupament mundial es troba a les grans ciutats i, com afirma el Card. Martínez Sistach, a voltes la pastoral de l'Església segueix fent-se sovint amb criteris rurals heretats d'una època prèvia a l'actual *boom* urbà.

El llibre recull, per tant, totes les aportacions d'aquest Congrés, en les seves dues etapes i en la cloenda a Roma, amb l'audiència i intervenció del papa Francesc. Les ponències es poden classificar en tres seccions: En primer lloc, i com a marc introductori, s'hi troben les que acaren el tema des del vessant sociològic; en segon lloc, hom hi pot trobar les que tenen un caire històric; i, finalment, hi ha tot un gruix d'intervencions més estrictament teològiques i pastorals. Les efectuades des del camp de la sociologia, són les dels professors Manuel Castells, Marc Augé, Javier Elzo i Benjamín Bravo. El professor Manuel Castells obre els estudis amb un retrat sobre la «metropolitanització del món» i «el paper de la religió en els problemes socials urbans». Davant el declivi de l'Església en el món occidental, Castells apunta algunes vies de reconstrucció inspirades en el creixement de l'Església catòlica a l'Àfrica i a l'Àsia i en el seu compromís amb els més pobres. Es tracta d'«un repte gegantí» per a l'Església, afirma Castells. I conclou: «De com l'afrontarà, en depèn el fet de ser instrument diví per a reparar el dolor del món o que els homes busquin altres vies de sortida per a la seva salvació quotidiana». Segueixen altres ponències més històriques, com les de Angelo di Berardino i Jean-Bosco Matand. Finalment, hi ha un tercer grup de ponències més pròpies de teologia pastoral, com les de Luca Bressan, Aphonse Borrás i Carlos Maria Galli. Aquest últim, teòleg argentí de la Facultat de Teologia de Buenos Aires i amic personal del

papa, té una excel·lent intervenció sobre «la misericòrdia materna de l'Església envers els pobres, els oblidats i els *sobrants* en la pastoral megaurbana». Es tracta d'una descripció magistral del que ve a ser el mateix projecte pastoral del papa Francesc, reflectit sobretot a l'Exhortació apostòlica *Evangelii gaudium*, així com a la Butlla *Misericordiae vultus*, amb motiu de l'Any Sant de la Misericòrdia que, quan va tenir lloc el Congrés, encara s'havia de promulgar. Es tracta d'una eclesiologia missionera i reformadora, orientada cap a les perifèries en la pastoral urbana, a les ribes dels nous migrants, tot descobrint i anunciant Déu, present en la gran ciutat. Després de les ponències, trobem en l'edició del llibre un «document de síntesi», fruit dels diàlegs amb els ponents i experts, que es van posar a consideració dels pastors diocesans presents a la segona etapa. A partir d'aquesta síntesi s'elaboraren, a partir dels debats i ja en la segona etapa, les conclusions que trobem al final. El llibre es clou amb el contingut de l'audiència tinguda amb el papa Francesc el 27 de novembre, molt en sintonia amb el que s'havia estat treballant i que enriqueix les aportacions del mateix Congrés. Són de notar els quatre reptes en forma de propostes manifestades pel mateix papa: 1) Sortir i facilitar, tot vivint un canvi de mentalitat pastoral. 2) Capacitat de saber dialogar amb la multiculturalitat. 3) Tenir una atenció més gran a la religiositat del poble, atès que no es pot «desconèixer ni menysprear l'experiència de Déu, tot i ser a vegades dispersa o barrejada». 4) Atendre els pobres urbans, esdevenint una «Església samaritana».

Com afirmava el teòleg argentí Carlos María Galli i corroborà el mateix papa Francesc en la seva intervenció, l'Església que vulgui treballar a la ciutat ha de tenir com a punt de partida un acte de fe: «Déu viu a la ciutat»; aquest és el títol d'un llibre precedent d'aquest teòleg argentí. «Allí hi ha els *semina Verbi* sembrats per l'Esperit del Senyor», afirma el mateix papa en l'audiència final del Congrés. Aquest acte de fe es viu en l'esperança: «sortir a la ciutat i a les seves perifèries existencials i urbanes» per tal de sembrar-hi el gra de mostassa de l'Evangelí amb el «testimoniatge concret de misericòrdia i tendresa». Finalment, aquest acte de fe es concreta en la caritat de «descobrir la petja de Déu i estimar aquells mons que Ell ha estimat primer».

Per totes aquestes coses, una Església que vulgui ser realment urbana, ha d'efectuar avui tres passos de gran incidència pastoral, explicitats abastament en el mateix Congrés:

Passar del que és territorial al que és cultural. Hom no es pot limitar a una pura anàlisi territorial de la ciutat, sinó entrar en una mirada cultural sobre ella. Cal identificar els «llocs» de la ciutat on hi ha recerca de sentit, també enmig de grans dosis d'emotivitat, i, per tant, on hi ha una demanda religiosa —darrere la qual l'anhel de Déu hi és subtilment present. El llistat és molt gran: «capelles» amb sants protectors, programes de televisió, consultoris, llars familiars on es llegeix la Bíblia en un ambient de recolzament afectiu, inquietuds religioses de determinats col·lectius d'immigrants... Estar atents al món dels intel·lectuals, de la cultura o de la universitat. Apropar-se també amb capacitat inventiva a les grans concentracions urbanes: hipermercats, centres comercials, aeroports, estadis esportius... És evident que hi ha noves formes de religiositat urbana, que no poden deixar indiferents.

Deixar el llenguatge merament conceptual i emprar el llenguatge simbòlic i existencial. La pastoral de la gran ciutat demana una mirada de fe que es focalitza en l'encontre amb el proïsme que viu a la ciutat, cercant la proximitat, atès que la fe vol viure per a servir i estimar, no per a constatar i dominar. La recerca d'un llenguatge que pugui «encarnar-se en l'Evangeli dins la ciutat» i sintonitzar amb els qui hi viuen, remet al paradigma del bon samarità i a la «samaritaneïtat», que és essencial en l'Evangeli. Aquest és l'autèntic querigma urbà. Un gest que parli és més eloqüent que mil paraules. Una «Església samaritana» (*Document d' Aparecida* 26, 176, 491) camina per la ciutat amb la llibertat que dona la misericòrdia. Aquest punt és especialment estimat pel papa Francesc, el qual en l'audiència esmentada hi va posar un èmfasi especial.

Passar d'allò que és merament institucional a una Església que és «poble» per partida doble: en tant que «poble de Déu» on tot cristià és cridat a la missió, i en tant que poble d'aquesta o d'aquella ciutat. La gran ciutat demana la construcció de la comunitat eclesial en termes d'Església domèstica o de casa, d'Església-família, tot passant de la cultura del propi «jo» a la cultura del «nosaltres». La geometria humana piramidal, pròpia de les societats agràries, no és benvinguda en una societat urbana on la recerca de la proximitat desqualifica tota forma d'autoritarisme. L'anunci d'allò que és essencial (*Evangelii gaudium* 35) correspon a un subjecte eclesial que s'ha purificat de comportaments autoreferencials i ha entrat de ple en una conversió pastoral. El poble de Déu s'ha de fer visible dins la gran urbs. De fet, ell és el gran subjecte evangelitzador (*Evangelii gaudium* 112, 120) i és cridat a ser «protagonista actiu de la missió» (*Evangelii gaudium* 119-129).

JOAN PLANELLAS I BARNOSELL

*Prevere del bisbat de Girona,
Vice-degà de la Facultat de Teologia de Catalunya*

El Bon Pastor
Revista per a preveres
